

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE
УНИВЕРЗИТЕТ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY

Study program **Бизнис и Економија**

Факултет	Бизнис и економија
Циклус на студии	Прв циклус (Додипломски)
ЕКТС	180 / 240
Код	N-BABE/N-BABE-FA
Титула	Дипломиран во Бизнис и Економија / Насока: Финансии и Сметководство
Архивски број на акредитација [180]	03-621/12
Архивски број на акредитација [240]	03-1619/20 (18.12.2017)
Решение за почеток со работа	03-1619/20 (18.12.2017)
Датум на акредитација	21.03.2017

Опис на програмата

Наставната програма Бизнис и економија претставува балансирана комбинација на основно теоретско знаење и на специфични професионални вештини. Структурата на програмата опфаќа студии кои по природа се динамични и интерактивни. Програмата е дизајнирана да понуди теми од областа на економијата и менаџментот, имплементирајќи го овој концепт преку наставна програма. Предметите кои се застапени во оваа програма претставуваат перспективи кои се базираат врз теорија која тесно е поврзана со практичната примена во светот на бизнисот. Оваа програма им овозможува на студентите стекнување потребни способности и искуство за: економската теорија, примената на менаџментот, финансиите, како и економетриска анализа на податоците.

Студиската програмата има за цел:

- Да ги подготви студентите за позицијата на лидери во профитабилни и во непрофитабилни организации во земјава и насекаде низ светот.
- Да ги подготви студентите за градење кариера во областа на економија и менаџмент, но и во приватниот сектор во областа на финансиите.
- Да овозможи стекнување истражувачки способности и искуство за: економска теорија, употребата на менаџментот, финансиите, како и економетриска анализа на податоците.
- Да го развива концептот на практично работење на студентите.
- Да го развива концептот на критичко размислување на студентите.
- Да овозможи студентите активно да се вклучат во предавањата со цел независно да вршат истражување во сите области на економија и менаџмент.
- Да овозможи развој на лични способности, на комуникација, на истражувања и на други значајни способности кои се потребни за вработување.

За време на студиската програма на студентите им се дадени можности за практична работа (internship), со што ќе се оспособуваат да ги применат своите стекнати знаења и вештини во областа.

Кариера

Студиската програма по Бизнис и економија ќе им овозможи на студентите:

- Да добијат општо образование во дисциплините што ставаат акцент на теоријата и практиката на менаџментот, додека сè уште останува специјализирањето во економија.
- Сеопфатно да ја проучат економијата со менаџмент, опција која им овозможува да имаат критичен поглед на прашањата поврзани со менаџментот.
- Да добијат обука за принципите на економијата и нивните апликации.
- Да го разберат менаџментот како наука со широка општествена основа и како мултидисциплинарна област.
- Да се запознаат со соодветните алатки за анализа за да се справат со прашања и проблеми на економските политики.
- Да ги разберат организациите, клучните аспекти од нивниот менаџмент и надворешната средина во која тие функционираат.
- Да имаат средина каде што ќе можат да ги развијат своите интерперсонални и комуникативни вештини.
- Да имаат цврста основа за понатамошно студирање како и за вработување.

Резултати од учењето

Знаење и разбирање

- Ги има потребните знаења за следниве деловни функции: економија, менаџмент, финансии, бизнис и менаџмент во глобален контекст, принципи на сметководство, корпоративно управување, стратешки менаџмент, управување со човечки ресурси и маркетинг.
- Има знаење за функционалните области на економија и менаџмент, тековните истражувања и иновациите, идните трендови, како и за влијанието на овие случувања врз теоријата и практиката.
- Има знаење и разбирање за националната, регионалната и за глобалната економска ситуација на пазарот.
- Има познавање за менаџерските теории, анализа и известување.
- Стекнува силна основа за тоа како да се развие економијата и да се биде подготвен за кариера или за постдипломски студии поврзани со економија и менаџмент, менаџмент или со сродни полиња.
- Има разбирање за различни алатки за донесување менаџерски одлуки.

Примена на знаењето и разбирањето

- Способност за професионално пишување и за понатамошно развивање задачи во економија и менаџмент и нивно спроведување во реалниот живот.
- Способност да помогнат во формулирањето и во практичното спроведување на општи менаџерски планови и стратегии.

Способност за проценка

- Да размислуваат критички и да ги применуваат теоретските и практичните знаења и искуства за идентификација и за анализа на економски проблеми.
- Критички да ги анализираат и да ги оценуваат идентификуваните менаџерски можности.

Комуникациски вештини

- Показуваат разбирање на индивидуалната и групната динамика во организациите.
- Функционираат ефикасно во тимската работа.
- Ефективно се справуваат со луѓе од различни социјално, економско, културно и верско потекло.
- Показуваат разбирање и чувствителност за етичките, социјалните и за правните одговорности на компаниите.
- Ги прикажуваат бизнис-идеите на неэффективен начин.
- Демонстрираат клучни преговарачки вештини.
- Ги интерпретираат деловните податоци и економските индикатори.

Вештини на учење

- Можат да пребаруваат и да детектираат извори на учењето.
- Можат да се оспособуваат за индивидуално и тимско учење.
- Имаат способност да употребуваат научна литература и да прават анализа на размислувањата и оцените на други

автори.

Листа на предмети

Семестар 1

- [CBE-102] [6.0 ЕКТС] Принципи на маркетинг
- [CBE-103] [6.0 ЕКТС] Принципи на менаџмент
- [CBE-101] [6.0 ЕКТС] Вовед во економија и бизнис
- [3.0 ЕКТС] Изборен предмет - Албански/македонски јазик
- [3.0 ЕКТС] Изборен предмет - Англиски јазик
- [6.0 ЕКТС] Слободен изборен предмет

Семестар 2

- [CBE-201] [6.0 ЕКТС] Принципи на сметководство
- [CBE-202] [6.0 ЕКТС] Деловна математика
- [CBE-203] [6.0 ЕКТС] Микроекономија
- [3.0 ЕКТС] Изборен предмет - Албански/македонски јазик
- [3.0 ЕКТС] Изборен предмет - Англиски јазик
- [6.0 ЕКТС] Слободен изборен предмет

Семестар 3

- [CBE-301] [6.0 ЕКТС] Статистика
- [CBE-302] [6.0 ЕКТС] Бизнис - Калкулус
- [CBE-303] [6.0 ЕКТС] Макроекономија
- [6.0 ЕКТС] Слободен изборен предмет
- [6.0 ЕКТС] Изборен предмет - Англиски јазик за специфични цели 1

Семестар 4

- [CBE-402] [6.0 ЕКТС] Финансиско сметководство
- [CBE-401] [6.0 ЕКТС] Оперативен менаџмент
- [CBE-403] [6.0 ЕКТС] Маркетинг менаџмент
- [6.0 ЕКТС] Изборен предмет - Англиски јазик за специфични цели 2
- [6.0 ЕКТС] Изборен предмет

Семестар 5

- [CBEF-501] [6.0 ЕКТС] Финансиски менаџмент
- [CBEF-502] [6.0 ЕКТС] Монетарна економија
- [CBEF-507] [6.0 ЕКТС] Управувачко сметководство
- [6.0 ЕКТС] Изборен предмет
- [6.0 ЕКТС] Изборен предмет

Семестар 6

- [CBEM-601] [6.0 ЕКТС] Стратегиски менаџмент
- [CBEF-602] [6.0 ЕКТС] Јавни финансии
- [CBEF-601] [6.0 ЕКТС] Меѓународни финансии
- [6.0 ЕКТС] Изборен предмет
- [6.0 ЕКТС] Изборен предмет

Семестар 7

- [EBEF-604] [6.0 ЕКТС] Ревизија
- [EBE-402] [6.0 ЕКТС] Портфолио менаџмент

- [СВЕФ-701] [6.0 ЕКТС] **Државно сметководство и сметководство на непрофитни организации**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [6.0 ЕКТС] **Слободен изборен предмет**

Семестар 8

- [ЕВЕФ-602] [6.0 ЕКТС] **Анализа на финансиски извештаи**
- [СВЕФ-801] [6.0 ЕКТС] **Апликативно финансиско сметководство**
- [СВЕЕ-503] [6.0 ЕКТС] **Економија на инвестиции**
- [СВЕ-802] [6.0 ЕКТС] **Проект - Студија на случај**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**

Description of courses

Задолжителни предмети

• Принципи на маркетинг

Целта на овој предмет е студентите да стекнат знаења за основните концепти кои се вградени во функциите на маркетингот на современите организации. Фокусот е ставен на концептите, како и на прашањата поврзани со маркетинг на производите и на услугите на потрошувачите. Поспецифично, целта е студентите да ја осознаат маркетинг-средината преку анализирање на пазарот, за потоа да се имплементираат успешните маркетинг-стратегии во таквата средина. Студентите исто така ќе можат да ги применуваат научните концепти за дизајнирање комплетен маркетинг-план за својот производ. Овој предмет придонесува студентите да се запознаат со разновидните активности во областа на маркетингот, кои придонесуваат компанијата да биде поконкурентна и поуспешна на пазарот.

• Принципи на менаџмент

Целта на овој предмет е студентите да се запознаат со основите на менаџментот, неговата генеза и дефинирање, како и со основните принципи врз кои треба да се базира работата на секој иден менаџер. Следењето на овој предмет исто така има за цел студентите да стекнат основни познавања од областа на основните функции на менаџментот како планирањето, организирањето, координирањето, мотивирањето и контролата. Совладувањето на предметот на студентите ќе им овозможи: - Да ги научат основите на менаџментот и да се оспособат за нив да даваат конкретни примери. - Да се оспособат да гледаат на совладувањето на овој предмет како на потреба и стекнувањето знаења да бидат во контекст на практичната примена на наученото. - Да размислуваат на ефикасен начин кој ќе им помогне при соочувањето со деловните проблеми во понатамошниот нивен живот.

• Вовед во економија и бизнис

Примарната цел на овој предмет е разбирање на главните економски концепти и теории кои се користат во анализа на економските прашања. Преку овој предмет студентите ќе стекнат знаење за основните принципи, концепти и техники во економијата како наука и во економските анализи. На крајот на предметот студентите треба да бидат во можност да „размислуваат како економисти“. Во рамките на овој предмет се истражуваат принципите на микро и макроекономијата, со фокус на примена на знаењето во донесување одлуки во глобален амбиент. По завршување на предметот, студентите треба за се оспособат: да го користат моделот на понудата и побарувачката и да го утврдат влијанието на промените во побарувачката или понудата врз цената и количината; да го дефинираат БДП и да ги калкулираат мерењето, употребата и ограничувањата на БДП како мерка на економска благосостојба; ја дефинираат инфлацијата и калкулираат, да се запознаат со последиците, и како да се прилагодат на тоа; како и да ги опишат улогите и алатките на централната банка.

• Принципи на сметководство

Целта на предметната програма е да им се помогне на студентите да ја разберат суштината на сметководството, да ги научат основите на сметководство и концептите и принципите на сметководството. Поспецифично, студентите да се стекнат со знаење и разбирање на: финансиските извештаи, нивните компоненти, основните правила на евидентирање на сметководствените податоци, користење на сметководствените документи.

• Деловна математика

Целите на предметот Деловна математика се следни: - Студентите да се оспособат да го применуваат

системот на линеарни равенки за решавање различни проблеми од областа на бизнисот и економијата. - Студентите да се оспособат да ги применуваат своите знаења за линеарните модели и бројните низи за решавање различни проблеми во бизнисот и економијата. - Студентите да се стекнат со напредни знаења за пресметување сложена каматна стапка, периодични депозити, периодични ренти, заеми и финансиско одлучување.

- **Микроекономија**

Преку овој предмет се стекнуваат основни разбирања за економските феномени и за глобалната универзална микроекономска терминологија. Се проследуваат и се анализираат теоретските пристапи кои овозможуваат да се дојде до сопствена претстава за можните апликативни решенија за проблемите на производството, размената и организација на поединечно претпријатие, посебна гранка или на посебен пазар. Развојните компоненти даваат динамичка димензија без која поедноставените пристапи би биле неупотребливи. Основите на микроекономијата се изучуваат во целиот свет како дел од универзалниот напор да се идентификуваат и да се дефинираат слични проблеми и да се дојде до можност тие да се разрешуваат на сличен начин насекаде во светот, но и за да се дојде до информации кои можат на агрегатно ниво да помогнат во формулирањето на макроекономските цели и на стратегиските плански елементи. Тоа е дел од потребата да се изгради глобално слични општества во кои честите бизнис-контакти, политичките, работните или другите контакти ќе бидат препознатливи за сите учесници на ист начин и ќе се разрешуваат со употреба на слични комплементарни инструменти кои се насекаде употребливи.

- **Статистика**

Целта на програмата е студентите да стекнат знаење за да бидат способни: - Да ја употребуваат дескриптивната анализа при анализата на податоците. - Да ја користат веројатноста и случајните променливи во решавањето на бизнис-проблемите. - Да го разбираат статистичкото заклучување кое претставува основа за интерпретирање на резултатите и за донесување бизнис-одлуки. - Да ги користат корелацијата и простата и повеќекратната регресија. - Да ги знаат основите на анализата на варијансата. - Да ги разбираат основите на индексните броеви и методите за анализа на временските серии. Предуслови за запишување на предметот: Деловна математика.

- **Бизнис - Калкулус**

Целта на програмата е да се оспособат студентите: - Да докажат дека имаат знаење и разбирање за зависностите помеѓу големините кои се применуваат во бизнисот и во економијата и за едноставните математички модели. - Да ги идентификуваат релациите помеѓу диференцијалниот калкулус и функциите на бизнисот и на економијата. - Да ги применуваат овие релации за студирање на зависностите помеѓу големините во бизнисот и во економијата. - Да го применуваат диференцијалниот калкулус за решавање различни проблеми кои се применуваат во бизнисот и во економијата. Предуслови за запишување на предметот: Деловна математика.

- **Макроекономија**

Студентите ќе стекнат знаења за: - макроекономските поими и категории, кои се предуслов за функционирање на една национална економија која е дел на еден поширок глобален економски систем; - значењето на најглавните макроекономски индикатори како што се: бруто -национален производ, национален доход, економски раст, економски циклус, инвестиции и јавна потрошувачка, инфлација, невработеноста, пари и банки, буџет, биланс на плаќање и др.; - основните инструменти на макроекономска анализа (агрегатна понуда и побарувачка) и макроекономски политики (монетарна и фискална политика) и др.; - ефикасното функционирање на една национална економија, споредувајќи ја со современите пазарни економии, означувајќи во таа насока разлики, сличности и можности за иден развој на соодветната економија; - знаења од областа на макроекономијата, кои ќе му овозможат поедноставен пристап кон другите напредни макроекономски предмети. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во економија и бизнис, Микроекономија.

- **Финансиско сметководство**

Целта на предметот е да се оспособат студентите со напредни знаења од областа на сметководството и нивната примена во сметководствениот систем на деловните ентитети. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на сметководство

- **Оперативен менаџмент**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат знаење за да бидат способни: - Да подготвуваат и да

донесуваат одлуки со кои се остваруваат производството и услугите. - Да подготвуваат и да донесуваат одлуки со кои се контролираат производството и услугите. - Да најдат соодветен пристап за решавање на секоја ситуација поврзана со сложената проблематика на производството и услугите. - Да ги осознаат разновидните активности во организацијата и во функционирањето на целосниот систем на оперативниот менаџмент. - Да подготвуваат и да донесуваат одлуки со кои се создаваат услови за производството и услугите. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Маркетинг менаџмент**

Целта на предметот е студентите да се подготват да ги употребуваат и да управуваат со 4-П на една организација или компанија, така што ќе бидат во можност да дизајнираат оптимални маркетинг елементи, производи, цени, промотивни и дистрибутивни методи со кои се соочуваат компаниите. Поспецифично целта е да се разбере комплексноста на одлуките во маркетинг-менаџментот, рамките за анализа на пазарите, клиентите, конкурентите, како и интегрирањето на концептите со оригиналниот маркетинг-план. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на маркетинг.

- **Финансиски менаџмент**

Целта на предметот е студентите да стекнат знаења и вештини од сферата на финансискиот менаџмент, како и обучување на студентите со современи теоретски знаења и искуства од анализите на фундаменталните концепти на финансиите на корпорации, финансиските и реалните инвестициони проекти и нивно вреднување преку временската димензија на парите. Целта на предметот е и обучување на студентите како да ги користат адекватните извори на финансирање, ефикасното управување со капиталот и одредувањето на адекватната структура, утврдувањето на соодветна политика на распределба на добивката – политика на дивиденда. На крајот се обработува финансиско планирање и предвидување и др. Остварувањето на предвидените цели на предметот на студентите им создава нови можности за поконкурентен пристап на пазарот на трудот или, пак, поефикасно менаџирање на сопствените реални бизниси. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во бизнис и економија, Принципи на сметководство.

- **Монетарна економија**

Преку предметот се даваат основните сознанија за една од најдинамичните категории во економијата – банкарството и парите, како услов без кој не може да се замисли ниту една современа национална економија. Исто така целта е да се прикаже и да се опише историската линија на движење на развојот на банкарството, да се приближат искуствата на другите поразвиени земји од светот и да се прикажат системите на околните земји како дел од поблиското опкружување кое по завршувањето на студиите ќе биде дел од нивниот работен амбиент. Разбирањето на банкарските операции овозможува полесно стекнување доверба кај банкарите кога настанува потреба за кредитно следење или за друг вид банкарско следење или дава можност да се привлече внимание или да се стекне доверба на клиентите кои се дел од работниот процес на компанијата во која идниот економист ќе работи. Од друга страна, банкарството е атрактивна и престижна професија која не само што е интересна туку нуди добра статусна позиција во општеството и добра заработка. Еден дел од дипломираните студенти можеби ќе се решат да се ориентираат кон банкарството, па следењето на предметот ќе им даде многу одговори на прашањата поврзани со нивната идна професионална потесна ориентација. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во бизнис и економија, Макроекономија, Микроэкономија.

- **Управувачко сметководство**

Целта на предметот е студентите стекнат знаење за сметководство, кои се користат за донесување на одлуки од страна на менаџерите. Поточно, целта е студентите да се запознаат со концептите на сметководството за менаџери со алатките кои се потребни за донесување на менаџерски одлуки. Предуслов за регистрирање на овој предмет: Принципи на сметководство.

- **Стратегиски менаџмент**

Целта на овој предмет е: оценка и примена на клучните елементи на стратегиска анализа, избор на вистинска стратегија во рамките на флексибилен план, како и да го поттикне размислувањето за проблемите кои се поврзани со спроведување на формулираната стратегија. Целта на наставата по предметот е студентите да се научат да размислуваат критички за прашањата и проблемите кои се поврзани со изборот на стратегијата во турбулентно и динамично окружување и да разберат дека не постои еден единствен вистински пат да се развие стратегијата. По завршувањето на наставата, студентите треба да бидат способни: - Да ги разберат теориите и концептите за стратегиски менаџмент. - Да ја совладаат терминологијата поврзана со стратегискиот менаџмент. - Да ги интегрираат добиените знаења од одделните функцииски менаџменти. - Да развијат аналитички и комуникациски способности, како и способности за тимска работа. Предуслови за

запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Јавни финансии**

Цели на предметната програма: - Студентите да стекнат знаење за јавните финансии, како едно од главните средства на макроекономските политики и како еден од фундаменталните инструменти за функционирањето на една национална економија како целина и како потсистем на еден економски систем на земјата. - Студентите да стекнат знаење за јавните добра и расходите екстерналите, распределбата на општествените приходи, алокација и реалокација на приходите, споредбените аспекти на јавните финансии во развиените земји и оние во транзиција, спецификите на фискалните системи на Македонија, нивните трендови и предизвици, фискалната децентрализација итн. - Студентите да стекнат знаење за буџетот и вонбуџетските фондови како главни инструменти на фискалната политика, процедурите околу подготовка, изработка, составување, одобрување, спроведување и контрола на буџетот, како и техниките на буџетот како на локално, така и на централно ниво. - Кај студентите да се создаде јасна слика за функционирањето на еден фискален систем, од аспект на различните фискални теории со кои ќе можат да извршат компаративна разлика и да ги најдат заедничките точки на функционирање на овие системи во различните земји. - Студентите да се запознаат со главните индикатори на фискалната политика во РМ, со креирањето на реална база на податоци во поглед на долгорочните фискални трендови на РМ, стимулирајќи ги студентите да работат независни семинарски работи и есеи од областа на фискалната политика. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во економија и бизнис, Микроекономија, Макроекономија.

- **Меѓународни финансии**

Целта на предметот е студентите да стекнат знаења и вештини за тоа како работат меѓународните финансиски пазари, за девизниот курс и флукуациите, да ги истражат методите за управување со ризикот на глобалниот пазар. Предуслови за запишување на предметот: Вовед во бизнис, Макроекономија.

- **Ревизија**

Предметот е замислен да им понуди на студентите основни сознанија за концептуалните, теоретските и практичните аспекти на ревизијата во современото турбулентно окружување. Креирањето на програмата е инспирирано од желбата на студентите кои се определиле да студираат на насоката сметководство и ревизија да им се овозможи во континуитет со изучуваните сметководствени дисциплини да ги заокружат стекнатите знаења од сметководството и ревизијата, подлабоко да навлезат во тајните на ревизорската професија и да станат успешни ревизори во практиката. Основна цел на предметот е да укаже на клучните проблеми со кои, на почетокот на новиот милениум, се соочува ревизорската професија во светот и кај нас. Материјата што ќе биде обработена во рамките на овој предмет ги расветлува фундаментите на ревизорската професија и амбиентот во кој истата непречено и континуирано егзистира, со потесно фокусирање на имплементирањето на професионалната регулатива, етичките норми на професионалното делување и релевантната законска регулатива. Во интерес на полесно совладување на материјата на студентите им се нуди комплексен пристап односно постапно чекор по чекор следење на процесот на ревизија од иницијалната фаза на договарање на ангажманот, преку планирање на активностите и спроведување на постапките за ревизија до финалната фаза - презентирање на извештајот за извршената ревизија.

- **Портфолио менаџмент**

Овој предмет е замислен да даде основно разбирање за портфолио менаџмент. Особено внимание се посветува на големиот број хартии од вредност, профитната логика при изборот на хартиите за оптималното инвестиционо портфолио. Моментот на ризик и потенцијален принос се посебно разработувани и како и формите на хеџирање, односно заштита од евентуалното настанување на движења спротивни на очекуваните, и слични. Студентите после следењето на овој предмет би биле способни да генерираат хартии од вредност, да вршат хеџирање и дизајнирање на доходни структури на хартиите од вредност, да можат лесно да го препознаваат ризикот и проценуваат релативната вредност на посебни видови хартии од вредност, и слични.

- **Државно сметководство и сметководство на непрофитни организации**

Наставата по предметот Државно сметководство и сметководство на непрофитни организации ќе им овозможи на студентите да стекнат знаења за улогата и за организацијата на сметководствениот систем во јавниот сектор. Во тој правец посебна посветеност им се укажува на принципите и основите на државното сметководство, државното финансиско известување, буџетското и фондовско сметководство, детерминирањето на трошоците и расходите во државните и непрофитни ентитети, сметководството на непрофитни организации, ревизијата во јавниот сектор. Преку изучување на овој предмет студентите ќе можат: да подготвуваат квалитетни сметководствени евиденции кај државните и непрофитните организации; да применат меѓународните сметководствени и ревизорски стандарди за јавен сектор и кодексот на етика, да

обезбедат податоци и информации за буџетското и фондовското сметководство; да развијат способност за државно финансиско известување изготвувајќи соодветни финансиски извештаи.

- **Анализа на финансиски извештаи**

Овој предмет ги опфаќа следниве теми: основи на финансиска анализа, видови финансиска анализа, аналитичка рамка за анализа на финансиски извештаи, систем на финансиско известување, основни финансиски извештаи, сметководствена добивка и средства, анализа на парични текови, финансиски показатели и финансиска анализа, интегрирана анализа, анализа на долгорочни средства, анализа на финансиски обврски, анализа на финансиски извештаи, синтеза, анализа на структура на капиталот. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на сметководство.

- **Апликативно финансиско сметководство**

Во рамките на предметот Апликативно финансиско сметководство е опфатена нагласена примена на компјутеризиран сметководствен софтвер како помагало за водење на финансиска сметководствена евиденција кај микро, мали и средни деловни субјекти во Р. Македонија. Опфатено е развивање на посебни вештини за соодветна примена на теоретските знаења на финансиско сметководство преку апликативен сметководствен софтвер усогласен со законот за сметководство и со сметководствените стандардни кои се во сила во легислативата на Македонија. Понатаму, подготвување на сите финансиски и материјални документи потребни во секојдневната деловна активност на субјектите и брза изведба на финансиски извештаи како и финализирање на годишна пресметка на ТД за внатрешните потреби и за потребите на клиентите, Централниот регистар и УЈП на РМ. Студентите со оваа програма придобиваат нова можност, еден чекор до побрзо прво самовработување во своја идна сметководствена канцеларија или, пак, водење финансиско сметководство на нивните семејни бизниси. Остварувањето на овие цели ги зголемуваат атрибутите на студентите и ги прави поконкурентни на пазарот на трудот.

- **Економија на инестиции**

Целта на предметот е студентите да стекнат соодветни теоретски знаења и практични вештини од сферата на инвестициите и современите инвестициони процеси, како на микроплан така и на макроплан. Исто така студентите се обучуваат и преку анализите на инвестициите како економска категорија, мотивите и функциите на инвестициите, со посебен акцент на придонесот на инвестициите во економскиот раст и развој на една национална економија. Исто така овој предмет има за цел доближување на најсовремените методи за определување и селектирање на најефикасните реални и финансиски инвестиции кон остварување поголема профитабилност. Предуслови за запишување на предметот: Макроекономија, Микроэкономија.

Изборни предмети

- **Албански јазик за почетници 1**

Целта на предметот Албански јазик за почетници 1 е студентите кои немаат елементарни знаења од албанскиот јазик да се запознаат со карактеристиките на овој јазик, да стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, да ги прошират и да ги применат своите знаења во секојдневни ситуации, со помош на кои истовремено ќе стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, ќе совладаат скроман фонд од различни лексико-граматички категории кои ќе им овозможат едноставни конверзации. Иако станува збор за второ ниво на предметот за почетници, замислено е да биде флексибилен и да се прилагоди кон можностите и кон интересот на студентите.

- **Албански јазик за почетници 2**

Целта на предметот Албански јазик за почетници 2 е студентите кои немаат елементарни знаења од албанскиот јазик да се запознаат со карактеристиките на овој јазик, да стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, да ги прошират и да ги применат своите знаења во секојдневни ситуации, со помош на кои истовремено ќе стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, ќе совладаат скроман фонд од различни лексико-граматички категории кои ќе им овозможат едноставни конверзации. Иако станува збор за второ ниво на предметот за почетници, замислено е да биде флексибилен и да се прилагоди кон можностите и кон интересот на студентите.

- **Македонски јазик за професионални цели 1**

По завршувањето на предметот Македонски јазик за професионални цели 1 од студентите се очекува да ги продлабочат и да ги зајакнат своите способности за напредно писмено и усно изразување на македонски јазик во контекст на различните професионални опкружувања. Студентите ќе бидат оспособени да читаат,

пишуваат и да разбираат различни видови професионални и официјални текстови на македонски јазик. Исто така, ќе стекнат знаења и вештини за општата терминологија од областа на правото, бизнисот и економијата, администрацијата, компјутерските науки, јазикот и комуникацијата и ќе можат да ја употребуваат во рамките на своите идни професии. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и ќе бидат во можност да размислуваат критички на различни теми, како и да стекнат способност за напредна писмена и усна комуникација на македонски јазик во една мултијазична и мултикултурна средина.

- **Македонски јазик за почетници 1**

Програмата за предметот Македонски јазик за почетници 1 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Преку посебни вежби и предавања се овозможува запознавање со основната комуникација на македонскиот јазик, т.е. запознавање, поздравување, претставување, збогатување на зборовниот фонд и пишување и разбирање кратки текстови. При создавањето на програмата се води сметка студентите стекнатите знаења да можат да ги применуваат и понатаму. Материјалот се обработува по принципот на комбинирани предавања и вежби, како и континуирани задачи, преку кои студентите активно се вклучени за време на часот и учествуваат со свои прашања и предлози во креирањето на часот.

- **Македонски јазик за професионални цели 2**

По завршувањето на предметот Македонски јазик за професионални цели 2 од студентите се очекува да ги утврдат и да ги зголемат своите способности за напредно писмено и усно изразување на македонски јазик во контекст на нивните идни професии. Студентите ќе бидат оспособени да читаат, пишуваат и да разбираат различни видови професионални и специјализирани текстови на македонски јазик, да ги анализираат и да коментираат за нив како и да состават своја професионална биографија на македонски јазик (CV). Исто така ќе ги зголемат и ќе ги прошират и своите познавања на стручната и научната терминологија од областа на правото, бизнисот и економијата, администрацијата, компјутерските науки, јазикот и комуникацијата и ќе можат да ја користат во симулација на автентични ситуации од нивното професионално опкружување, како и во дебати и при размена на мислења поврзани со различни аспекти на овие професии.

- **Македонски јазик за почетници 2**

Програмата за предметот Македонски јазик за почетници 2 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Во рамките на овој предмет е опфатено следново: секојдневни обврски, планирање активности за наредниот период, опис на лица, места и на предмети. При создавањето на програмата се води сметка студентите стекнатите знаења да можат да ги применуваат и понатаму.

- **Англиски јазик за општа и професионална комуникација 1**

По завршување на секое ниво на овој предмет, кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и да користат различни фрази и изрази за нивни потреби, како што се: прашања и одговори за себе и семејството, понатаму за: својот живот, слободното време, финансиите, универзитетските дипломи, работни вештини, својот личен напредок, својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат праграфи или есеи на теми кои ги обработувале.

- **Англиски јазик за општа и професионална комуникација 2**

По завршување на секое ниво на овој предмет, кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и да користат различни фрази и изрази за нивни потреби, како што се: прашања и одговори за себе и семејството, понатаму за: својот живот, слободното време, финансиите, универзитетските дипломи, работни вештини, својот личен напредок, својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат праграфи или есеи на теми кои ги обработувале.

- **Англиски јазик за општа и професионална комуникација 3**

По завршување на секое ниво на овој предмет, кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и да користат различни фрази и изрази за нивни потреби, како што се: прашања и одговори за себе и семејството, понатаму за: својот живот, слободното време, финансиите, универзитетските дипломи, работни вештини, својот личен напредок, својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат праграфи или есеи на теми кои ги обработувале.

- **Англиски јазик за општа и професионална комуникација 4**

По завршување на секое ниво на овој предмет, кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и

да можат да разберат и да користат различни фрази и изрази за нивни потреби, како што се: прашања и одговори за себе и семејството, понатаму за: својот живот, слободното време, финансиите, универзитетските дипломи, работни вештини, својот личен напредок, својата идна професија и сл. да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале.

- **Англиски јазик 5**

Англиски за академски намени е предмет со времетраење од еден семестар. Целите на предметот се да се овозможи на студентите да стекнат вештини кои го потпомагаат учењето на англискиот јазик и напредување во академска средина. Бројот на часови е 30 (или 100 минути еднаш неделно). Предметот треба да ги оспособи студентите да ги употребуваат овие јазични вештини или вештини за учење не само во контекст на учење јазик туку и во контекст на настава на стручните предмети. Предметот вклучува вештини на усно презентирање, аргументирање, пишување, оценето во специфични задачи. Како резултат, по завршувањето, студентите треба да бидат способни усно да презентираат, да учествуваат во дебати и форуми за дискусија, да го образложат своето мислење со аргументи и да им дадат конструктивна повратна информација на соучениците. Понатаму, студентите треба да се способни да слушаат и да читаат и да ги разберат суштината и деталите, и успешно да напишат параграф и есеј во кој го аргументираат своето мислење. Треба да можат да се вклучат во конверзација, дискусија и да ги изнесат своите ставови и мислења, да ги организираат своите идеи и успешно да напишат параграф и есеј во кои образложуваат проблем и предлагаат решение, вршат споредби и контрастираат. Тие треба да се во состојба да користат речник и да го разбираат значењето на скратениците и симболите, да презентираат на дадена тема, да идентификуваат главни идеи и детали во текст, цели и пораки на текст, како и начини на организирање текст и да ги применат во пишување.

- **Англиски јазик 6**

Англиски за академски намени е предмет со времетраење од еден семестар. Целите на предметот се да се овозможи на студентите да стекнат вештини кои го потпомагаат учењето на англискиот јазик и напредување во академска средина. Бројот на часови е 30 (или 100 минути еднаш неделно). Предметот треба да ги оспособи студентите да ги употребуваат овие јазични вештини или вештини за учење не само во контекст на учење јазик туку и во контекст на настава на стручните предмети. Предметот вклучува вештини на усно презентирање, аргументирање, пишување, оценето во специфични задачи. Како резултат, по завршувањето, студентите треба да бидат способни усно да презентираат, да учествуваат во дебати и форуми за дискусија, да го образложат своето мислење со аргументи и да им дадат конструктивна повратна информација на соучениците. Понатаму, студентите треба да се способни да слушаат и да читаат и да ги разберат суштината и деталите, и успешно да напишат параграф и есеј во кој го аргументираат своето мислење. Треба да можат да се вклучат во конверзација, дискусија и да ги изнесат своите ставови и мислења, да ги организираат своите идеи и успешно да напишат параграф и есеј во кои образложуваат проблем и предлагаат решение, вршат споредби и контрастираат. Тие треба да се во состојба да користат речник и да го разбираат значењето на скратениците и симболите, да презентираат на дадена тема, да идентификуваат главни идеи и детали во текст, цели и пораки на текст, како и начини на организирање текст и да ги применат во пишување.

- **Јавно говорење**

По завршувањето на овој предмет студентите ќе стекнат знаења за процесот на комуникација, етичките одговорности на јавниот говорник, како и за различните модели на информативни и убедливи говори. Освен тоа, студентите ќе стекнат и вештини за: подготовка и доставување различни видови говори, анализа на публиката, истражување на говорни теми, подготовка на говори итн. По завршувањето на предметот Јавно говорење студентите ќе бидат во можност да размислуваат критички преку конструктивна самокритика и преку критика за говорите на другите.

- **Дебата и презентациски вештини**

Преку овој предмет студентите: Ќе стекнат вештини за ефективно дискутирање и аргументирање и со доверба пред публика. Ќе градат, ќе развиваат и ќе вежбаат презентирање на аргументи на различни начини, вклучувајќи индивидуална работа, работа во парови и групна презентација. Ќе научат да користат реторика на убедување со цел да изнајдат логични аргументи за поткрепа на одредена позиција поврзана со актуелни теми. Ќе се запознаат подетално со процесите на формално дебатирање, односно со британскиот парламентарен стил на дебатирање.

- **Меѓукултурни студии**

По завршувањето на овој предмет студентите ќе можат да ги идентификуваат: глобалните прашања и проблеми од перспектива на различни култури, комуникациската динамика во другите култури, сличностите и разликите меѓу своите вредности и оние на другите култури, како и сличностите и разликите меѓу нивните комуникациски практики и оние од другите култури. Освен тоа, од студентите се очекува да станат посвесни

за стереотипите кои ги има во општеството за различните култури и ќе почнат подобро да го разбираат своето место во глобалната заедница. Студентите критички ќе се вклучат во размислувања за својата етничка припадност, полот и родовиот идентитет, класата, верата, националното потекло, возраста и за другите демографски карактеристики како и за нивното влијание врз комуникациските процеси. По завршувањето на предметот Меѓукултурни студии, студентите ќе стекнат и комуникациски вештини за работа во групи преку учество во истражувачки проекти и вештини за презентација на своите истражувачки проекти.

- **Комуникациски вештини**

Преку предметот Комуникациски вештини студентите ќе можат практично да ја применуваат меѓучовечката комуникација. Студентите ќе имаат можност да совладуваат интерперсонални вештини (како перцепција, слушање, вербална и невербална комуникација); јавно говорење (како организација, испорака и основи на пишување јавни говори) и комуникација во мала група (како лидерство, самоувереност и слушање). Предметот е фокусиран и на основните познавања и разбирања за процесите на барање работа, како со писмена така и со усна комуникација, преку задачи како што се: пишување биографија, мотивациско писмо, симулации за интервјуирање итн.

- **Напреден Excel**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат напредни познавања за примената и за можностите понудени од апликацијата микрософт ексел (Microsoft Excel) и воедно да се оспособат за реализирање напредни задачи поврзани со соодветната програма на нивниот факултет.

- **Напредни ИТ-вештини**

Цели на предметната програма се студентите: Да им се овозможи на студентите да стекнат основни познавања и вештини од областа на информатичките науки. Да стекнат теоретски и практични знаења за апликациите на микрософт офис (Microsoft Office) (Windows, Word, PowerPoint, Excel, Access) и да ги применуваат во реалниот живот. Да се оспособат да работат индивидуално или во група на практични проекти.

- **Напреден Ворд**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат сознанија за можностите на апликациите микрософт ворд и пауер поинт и да се оспособат самостојно да реализираат проекти и конкретни сложени задачи поврзани со соодветната програма.

- **Гугл апс**

Цели на предметната програма се: Студентите да стекнат напредни познавања и вештини од областа на електронските сервиси (cloud applications); Студентите да стекнат теоретски и практични знаења за апликациите гугл докс (Google Docs) (G-mail, Documents, Spreadsheets, Presentations, Drawings и Forms) и да ги применуваат во реалниот живот; Да се оспособат студентите да работат индивидуално или во група на разни проекти, и тоа онлајн, директно преку веб-прелистувачот.

- **Напреден акцес**

Базите на податоци се идеални алатки за следење на голем обем на податоци, а микрософт акцес е многу популарен и претставува моќно средство кое се користи за дизајнирање и за развивање бази на податоци базирани на виндоус (Windows). Овој предмет е наменет за нови корисници на акцес при што се обработуваат најважните функции потребни за работа со бази на податоци.

- **Десктоп-публикации**

Целта на овој предмет е дизајн и обработка на растер и вектор графика преку водечките програми Adobe Photoshop и Illustrator како и дизајнирање и публикација на комерцијални материјали за печатење со помош на Adobe In Design.

- **Веб-публикации**

Развивање дури и едноставна веб-страница според важечките стандарди бара познавање на Hypertext Markup Language (XHTML) и Cascading Style Sheets (CSS). Повеќето веб-страници користат и слики, во форма на банери, копчиња, логоа, слики или скенови. Adobe Fireworks е изграден како алатка за да се креира и да се манипулира со слики наменети за веб и да им овозможи на креаторите да ги оптимизираат овие слики, со цел да се намали големината на датотеката. Fireworks, исто така, обезбедува одлична интеграција со Dreamweaver. Оваа серија обезбедува сеопфатен вовед во XHTML, CSS и креирање веб-графика.

- **Албански јазик и култура на пишување**

Предметот Албански јазик со култура на пишување е синтеза на правила и упатства кои се предвидени да ги подобрат вештините на писменото и усното изразување на албански. Подобрувањето на овие вештини, пред сè, се предвидува да се постигне преку запознавање со правописните правила, некои морфолошки норми и норми на синтаксата на албанскиот јазик, кои се потребни за да се постигне правилната употреба на јазикот. Потоа, посебен акцент се става врз мотивирањето на студентите за течен говор, подигање на свеста за употреба на албанскиот чист стандарден јазик. Посебен простор опфаќа и поттикот на волјата за подобрување на процесот на пишување, освестувајќи ги студентите за разликите во видовите на напишаните текстови, но и за свеста за академски интегритет (плагијатура), не оставајќи го недопрено и опфќањето на специфичната терминологија на различни области кон кои се ориентирани студентите. Предвидено е овие теми да им се понудат на студентите како комбинирани наставни единици, односно како правила, упатства и вежби кои меѓусебно се надополнуваат.

- **Албански јазик за специфични цели**

Предметот има за цел подобрување и усовршување на изразувањето на албански јазик, било да е тоа усмено или писмено. Конкретно предметот има за цел да ги запознае студентите со специфична терминологија, со можностите на нејзината употреба, со најчестите грешки во сеќодневниот говор но и за комуницирањето во специфични околности. Студентите ќе се запознаат со условите во кои тие правила функционираат за да можат да ги употребат не само за задачите кои се однесуваат на предметот туку и во нивниот понатамошен професионален ангажман.

- **Академско пишување на англиски јазик**

Целта на овој предмет е студентите да ги развијат академските вештини за пишување на различни начини. На студентите ќе им се овозможи да ги изложуваат своите идеи на јасен, течен и на ефективен начин за да создадат едне напишан текст. Студентските академски вештини ќе се развијат постепено преку вежбите што помагаат во пишувањето, како: пишување различни видови параграфи и есеи. Исто така, студентите ќе се запознаат со правилата за цитирање и парафразирање и ќе разберат што значи плагијат. Повратната информација на едно напишано дело ќе содржи поправање на грешките од самите студенти, поправање на грешките меѓу самите студенти и поправање на грешките од предавачот во однос на содржината, организацијата и на јазичните грешки.

- **Академско пишување на македонски јазик**

По завршувањето на Академско пишување на македонски јазик, од студентите се очекува да постигнат соодветни знаења и напредна комуникација на македонски јазик со посебен акцент на вештините на пишување на македонски јазик. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и да преземат одговорност за своето учење. По завршувањето на предметот Академско пишување на македонски јазик, студентите ќе бидат во можност да ги надградат своите способности за пишување на повеќе нивоа и со тоа да станат посигурни и покомпетентни во пишувањето на македонски јазик и ќе бидат во можност да размислуваат критички на различни теми и сами да донесуваат заклучоци, како и да стекнат способност за одлична писмена и усна комуникација на македонски јазик.

- **Академско пишување на албански јазик**

По завршувањето на секое ниво, од студентите ќе се очекува да можат да пишуваат есеј и научноистражувачка работа според правилата научени за време на предавањата. Конкретно од нив ќе се очекува овие знаења да ги имаат изградено над знаењата за функцијата, градбата и за видовите параграф, начинот на одбирање тема за научноистражувачка работа, собирањето на материјалот, правилата за документирање на изворот итн., па сè до завршниот модел.

- **Германски јазик (ниво 1 до 4)**

По завршувањето на секое ниво, од студентите се очекува да достигнат соодветни знаења според Европската јазична рамка кои се посебно и конкретно одредени според нивото. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и да преземат одговорност за своето учење. По завршувањето на предметите по германски јазик, студентите ќе бидат и во можност да размислуваат критички на различни теми и сами да донесуваат заклучоци врз основа на прочитаните текстови, како и писмено и усно да ги изразуваат своите мислења и ставови.

- **Заштита на животната средина**

Цели на предметната програма се студентите да стекнат знаења за: основните проблеми на животната средина; улогата на човекот како клучен фактор во процесот на загадувањето и заштита на животната средина; влијанието на разните загадувачи на животната средина врз здравјето, професионалната активност и врз организациската способност на факторот човек; создавањето позитивни навики за животната средина

како и за подигањето на свеста за потребите за поздрава и почиста средина; меѓународната и националната легислатива како и меѓународните конвенции за животната средина; за меѓународните и националните глобални политики во сферата на животната средина; животната средина како услов за одржлив економски развој; улогата на општеството во процесот на заштита на животната средина; за главните ризици на здравата животна средина; за Националната стратегија за животната средина на Р. Македонија.

- **Професионален развој на кариерата**

Овој предмет се однесува на барањето, добивањето и на задржувањето на работата. Преку него студентите ќе стекнат соодветни работни вештини за потребите на модерните работни места. Специфична задача ќе биде ефективно составување биографија (CV), пишување писмо за интерес/барање, вештини за интервјуирање и за формална комуникација во рамките на канцеларијата (мемос, формални електронски пораки до претпоставените или до клиентите, извештаи). Дополнителни елементи кои ќе ги опфатат се спроведување самоевалуација, управување со интерканцелариски конфликти и барање промоции. Примарен фокус на овој предмет ќе биде вработувањето. Вештините добиени во рамките на овој предмет може да се применуваат во работниот процес.

- **Човекови права и слободи**

Борбата за човекови права започнува со историските напори за да се запознаат со истите. Со текот на времето, корпусот на слободите и правата на човекот и граѓанинот што се инкриминирани со закони или меѓународните договори се шири, но тоа сигурно тоа не е показател дека тие се почитуваат и имплементираат во практиката. Човековите права се до сега се сметало дека преставуваат или се дел од внатрешните работи на државите (според принципот на апсолутниот суверенитет), а само во поново време се стекнаа со насловот на jus cogens норми. Студентите преку овој курс ќе се запознаат со развитокот на доктрината за човековите права, видовите и категориите на човековите права и ќе ги проучуваат соодветните документи кои го регулираат тие права. Целта на овој предмет е: да сезапознаат студентите со концептот на меѓународното право за човекови права, спроведување на истите, влијанието во креирањето на националните политики; Тоа ќе ги поттикне студентите да размислуваат критички на односот меѓу меѓународното право и националното право; да ги направи свесни за сегашните меѓународни настани, како тие влијаат врз секојдневниот живот на луѓето во светот; да ги поттикне студентите да се придонесе во областа на изготвување на законите за заштита на човековите права.

- **Деловен англиски 1**

Студентите ќе совладаат јазични вештини кои им се неопходни за функционирање во деловни ситуации, како и за совладување материјали и стручна литература од полето на бизнисот и економијата. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе ги подобрат своите комуникациски вештини и јавното говорење, ќе бидат во можност да користат аргументи за да ги бранат своите ставови, да ги почитуваат мислењата на другите, ќе ги подобрат своите бизнис-вештини за комуникација заедно со способноста да се најде работа во иднина.

- **Деловен англиски 2**

Студентите ќе совладаат јазични вештини кои им се неопходни за функционирање во деловни ситуации, како и за совладување материјали и стручна литература од полето на бизнисот и економијата. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе ги подобрат своите комуникациски вештини и јавното говорење, ќе бидат во можност да користат аргументи за да ги бранат своите ставови, да ги почитуваат мислењата на другите, ќе ги подобрат своите бизнис-вештини за комуникација заедно со способноста да се најде работа во иднина.

- **Бизнис-план**

Целта на наставата по предметот е да им се помогне на студентите во разбирањето на свесното однесување на претпријатието во современи услови на стопанисување.

- **Инвестиционен менаџмент**

Целта на овој предмет е студентите да стекнат теоретски знаења и практични вештини од сферата на инвестициите и инвестиционото одлучување кај деловните субјекти во земјава и во современиот свет. Сето оваа се остварува преку еден посебен осврт кон анализите на инвестициите со посебна нагласеност на различните облици и мотиви на инвестиции и инвестициониот процес, оценка на изводливоста на инвестиционите проекти до нивно инвестиционо одлучување. Исто така овој предмет има за цел доближување

на најсовремените методи за определување и селектирање на најефикасните реални инвестициони проекти кои ќе придонесуваат за остварување поголеми позитивни финансиски резултати; анализа на современите искуства и тенденции за управување со најсуптилната економска категорија во последниве години инвестициите и инвестиционите процеси. Овие прашања им овозможуваат на студентите полесен пристап за деловен потфат, можност за преземање на управувањето со финансиите во нивниот семеен бизнис или, пак, за полесен пристап до работодавачот. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Менаџмент на проект**

Целта на предметот е воведување на студентите во светот на современите проекти и нивно соочување со можностите и предизвиците на реалниот економски живот во креирање на соодветни потребни реални проекти. Специфични цели на предметот се: како да се утврди одреден проект (користејќи неколку фази) и да се истакне значајната улога на менаџерот на проектот (разбирање на потребата, областа на делувањето, активностите за реализација, комплексноста на модерниот проект и др.). Студентите треба да се обучат како да ги применуваат современите алатки и техники на современиот проектен менаџмент при трансформирање потреба или креативна идеја во соодветен реален и документиран проект кој ќе направи да бидат поинвентивни за себе и покомпетитивни на пазарот на трудот. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Корпоративна општествена одговорност и етика**

Целта на предметот е да се развие општо теоретското знаење за корпоративната општествена одговорност во современите економии и да се анализира одразот на корпоративната општествена одговорност врз целокупното работење на претпријатието.

- **Меѓународен маркетинг**

Главната цел на овој предмет е развивање на менаџерските разбирања на меѓународниот маркетинг. Овој предмет ќе им помогне на студентите да ги подобрат своите аналитички вештини, донесувањето одлуки и нивно спроведување во дизајнирање на меѓународен маркетинг-план. Фокусот ќе биде врз менаџерските прашања и маркетинг-прашањата со кои се соочуваат фирмите кои работат во многу делови на светот. Поконкретно, преку овој предмет ќе се испита улогата на маркетингот на светските пазари и ќе се направи преглед на неговата теоретска оправданост; ќе се обезбеди преглед на бизнисот во контекст на меѓународното, како што се структура, проблеми и можности, предизвици, како и политичките, културните, правните и економските услови во странство итн. На студентите ќе им се овозможи да демонстрираат како да управуваат со маркетинг-каналите и со формата на маркетинг-комуникациите. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на маркетинг.

- **Менаџмент на ризик**

Овој предмет е замислен да даде основно разбирање за менаџмент на ризик. Особено внимание се посветува на улогата на менаџерот со ризици, ставот на инвеститорите кон ризик, извори на ризици (идентификација и категоризација), како да се примени интегрално управување со ризици преку користење на современи пристапи и техники, квантитативна и квалитативна мерење и проценка на ризикот, техники на веројатност, диверзификација на ризик, и слични како во финансиските, така и во нефинансиските бизниси.

- **Деловно комуницирање**

Целта на овој предмет претставува запознавање на студентите со концептот на деловното комуницирање. Содржина на предметната програма: Во последниве години сè повеќе компании ги применуваат техниките на деловно комуницирање и како главна алатка за одговор на сè позаострената конкуренција на глобалниот пазар. Овој предмет претставува обид за подобрување на комуникациските способности на студентите со теоретско, а пред сè, и со практично укажување на правилниот начин на комуницирање во организациска средина со вработените и со менаџерите како и при одржување состаноци, интервјуирање, преговарање како и при мотивирање на сите околу нив.

- **Банкарски менаџмент**

Преку предметот Банкарски менаџмент студентите ќе го разберат комерцијалното работење на банките. Тие се акционерски друштва чијашто основна цел е создавање профит од пласманот на туѓите средства кои банките ги прибираат и ги концентрираат од небанкарскиот сектор. Обезбедувајќи пласман во свое име и за своја сметка, банките создаваат серија должнички инструменти, а нивната актива се пласмани во продукти кои имаат помала или поголема ризичност. Нивните производи го максимизираат финансискиот резултат преку избор на пласмани кои даваат најголеми директни и индиректни економски ефекти. На студентите ќе им бидат претставени многуте методи за релативизирање на ризиците како при концентрирањето на финансиските

средства (обврски) и при пласирањето на таа актива (побарувања).

- **Математички методи и модели во економија**

Предметот Математички методи и модели во економија е насочен кон анализа на квантитативно макроекономските појави, и како таков вклучува сет на квантитативни методи во насока на моделирање и оптимизација на макроекономските појави. Предметот ги опфаќа темите: економска анализа и економски модели; економски модел на агрегати; оддели на фискалната политика; функција на инвестиции; моделирање на монетарната политика; модели на инфлација; моделирање на финансиските пазари, модели на пораст; крос-секторска анализа.

- **Трговско право**

Целта на наставниот предмет е студентите да стекнат основни знаења од областа на трговското право. Во таа насока студентите се запознаваат со: правните правила за извршување деловна дејност, начинот на организирање на деловните субјекти, условите за основање и упис на деловните субјекти и трговецот поединец, како и со начините на престанување на деловните субјекти, начините за основање деловно-правен однос, условите за настанување на тие односи, ефектите и последиците, работата со хартиите од вредност, начините за заштита на правата на индустриска сопственост, начините на заштита на деловните субјекти од нелојална конкуренција, начините на заштита на потрошувачите и др.

- **Менаџмент на човечки ресурси**

Целта на предметот е да се запознаат студентите со важноста и со улогата на управувањето со човечките ресурси кај современите деловни организации. Во рамките на овој предмет студентите ќе се запознаат со процесот на менаџментот на човечките ресурси како во теоријата, така и во практиката на светските и на домашните компании. Предуслови за запишување на предметот: Принципи на менаџмент.

- **Економетрија**

Целта на овој предмет е да се научат основите на економетријата, кои ќе им користат на студентите да вршат едноставни истражувања. Содржина: Овој предмет се фокусира на основните методи на истражување кои може да се користат во рамките на сите општествени науки. Се посветува внимание на едноставните квантитативни и квалитативни методи на истражување. Овој предмет е наменет за поединци кои имаат потреба да спроведат општествени истражувања како дел од академските студии. Предуслови за запишување на предметот: Математика за бизнис, Деловна статистика.

- **Деловна етика**

Цели на предметната програма: После изучување на предметната програма студентите треба да се оспособат:
- Да објаснат како етиката им помага на менаџерите да го определат правиот или соодветниот начин на однесување кон различните групи заинтересирани за нивната организација. - Да го опишат концептот на социјална одговорност и и да ги прецизираат начините на кои организациите би можеле да ги поттикнат вработените етички и социјално одговорно да се однесуваат. - Да ја дефинираат разновидноста и да објаснат зошто ефективниот менаџмент на разновиден состав вработени е и етичко прашање и средство преку кое организацијата ќе ја подобри својата работа.

- **Економија на европски интеграции**

Qëllimet e lëndës: Цели на предметната програма: Цел на предметната програма е да се даде вовед во економијата за процесите на европските интеграции и да се објасни зошто е важно да се совладаат европските интеграции, а посебно да се направи разлика меѓу меѓународните и регионалните економски интеграции. Предметот воедно упатува на различни видови на меѓународните и регионалните интеграции под кои ЕУ работи и функционира во различни времиња. Дополнително, предметната програма дискутира за Европската монетарна унија, концепти на билансот на плаќање и сметководство. Во рамките на предметот се дава и преглед на корпоративното управување во ЕУ, структурата на корпоративното управување во голема мера се разликува од земја до земја, како одраз на различни културни, економски, политички и правни системи.

- **Локални финансии**

Цели на предметната програма: Да се даде основа за системот на локални владини финансии како целина и за финансирањето на индивидуалните услуги. Да се разберат предизвиците и да се обезбедат планови за преземање акции поврзани со можностите и ризиците присутни во системот на локални владини финансии.

- **Пазар на трудот**

Целта на предметот Пазар на трудот е студентите да стекнат основни и продлабочени знаења за теоријата на

пазарот на трудот и за механизмите за функционирање на пазарната економија. Студентите ќе ги совладаат категориите, законите и основните принципи преку кои функционира пазарот на трудот. Се прави детална анализа на моделот на однесување и на улогата која ја имаат клучните фактори на пазарот на трудот: индивидуите, компаниите и владата. Анализата се базира на две основни категории на пазарот – побарувачката и понудата – кои се применуваат речиси на сите теми кои се обработуваат за овој предмет. Знаењето кое ќе го добијат студентите со овој предмет претставува теоретска основа потребна за разбирање и на различните теории и политики кои се применуваат на пазарот на трудот. Преку предметот студентите ќе разберат како пазарите на трудот ефикасно го распределуваат и го користат реткиот фактор на производството - трудот. Предавањата вклучуваат знаење за: концептите на побарувачката и понудата и нивната практична примена; однесувањето на индивидуите на пазарот на трудот за да се максимизира нивната корисност; однесувањето на компаниите на пазарот на трудот за да се максимизира нивната корисност; однесувањето на компаниите на пазарот на трудот за да се максимизира профитот; улогата на владата на пазарот на трудот, различни структури на пазарите на трудот: пазарот на трудот во целосна конкуренција, монополот на пазарот на трудот, улогата на синдикатите на пазарот на трудот, билатералниот монопол на пазарот на трудот. Предавањата и дискусиите во текот на предавањата се однесуваат и на материјалот кој не е содржан во книгата и на некои аспекти од материјалот кој се содржи во основната литература нема да се дискутира на час туку студентите преку активно учење сами ќе го совладаат. Поради тоа, со цел студентите да постигнат успех во учењето содржините од предметот ќе бидат обработувани преку предавања и работилници со активно учество во дискусиите на различни теми кои се однесуваат на пазарот на трудот.

- **Финансиско моделирање**

Цели на предметната програма: - Развивање кариера во инвестициски фондови за истражување, инвестирање во банкарство, кредитен рејтинг, проект за финансии, бизнис-анализа. - Запознавање со ексел-моделирање за анализирање, оценување различни компании и предвидувања. - Подготовка на финансиски истражувања, прегледи и оценка на различни сектори.

- **Фискален и монетарен систем на ЕУ**

Цели на предметната програма: Изучувањето на овој предмет треба да има овозможи на студентите да се запознаат со прашањата поврзани со хармонизацијата на даночните системи на земјите-членки на ЕУ, како и со поставеноста и функционирањето на Европскиот монетарен систем. Во таа смисла, во рамките на овој предмет, посебно внимание ќе биде посветено на следниве поважни прашања: даночните системи на избрани земји од Европската унија, фискалниот федерализам во одбрани земји од ЕУ, координација на фискалната политика во ЕУ, институционална поставеност на Европскиот монетарен систем, монетарната политика на Европската централна банка, механизмот на девизните курсеви итн.

- **Менаџмент на осигурување**

Преку овој предмет се дава основно разбирање за менаџментот на осигурување. Студентите ги обработуваат теоретските аспекти и ќе ги стекнат потребните вештини и знаења во сферата на менаџментот на осигурување. Во рамките на овој предмет се опфатени основните вештини што се употребуваат во модерните организации кои се поврзани со логиката на осигурителните процеси, финансиското планирање, елементите на осигурувањето, видовите осигурувања и слично. Вреднувањето е вештина која е потребна за сите менаџери во сите дисциплини. Затоа, особено внимание се посветува на управување со средства на осигурувањето, управување со ризикот од осигурувањето, користење на теоријата и моделите на веројатноста за ефикасно управување со посебното окружување кај осигурителните друштва и слично.